

Krizový plán školy

1. Obecné informace

Krizový plán školy obsahuje metody pro řešení situací rizikového chování, které se na základní škole mohou objevit. V případech podezření nebo výskytu rizikového chování krizový plán školy stanovuje postupy pro všechny pracovníky školy.

Primární prevence rizikového chování žáků je během školního roku zajišťována podle Preventivního programu školy. Zaměřuje se především na předcházení vzniku a rozvoje rizikového chování, které by mohlo směřovat k páčání přestupků nebo trestných činů. Zjistí-li škola u žáků výskyt rizikového chování, postupuje dle doporučených postupů.

Krizový plán školy je zaměřen především na doporučení postupů řešení u následujících typů rizikového chování: záškoláctví, užívání návykových látek, šikana a kyberšikana, agrese ve škole, poruchy příjmu potravy, sebepoškozování. V případě výskytu dalších typů rizikového chování, které neřeší tento krizový plán, je možné využít přílohy Metodického doporučení MŠMT (<https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>).

2. Základní postupy při řešení problémových situací ve škole

Učitelé věnují pozornost změnám v prospěchu či v chování žáků, ať jednotlivců, skupiny nebo celého kolektivu. V případě zaznamenání změny se učitel sám snaží zjistit její příčinu, případně se může obrátit na výchovného poradce nebo školního metodika prevence. Na základě zjištěných poznatků, které mají znaky rizikového chování, informuje třídního učitele, případně členy školního pedagogického pracoviště ŠPP (metodika prevence, výchovného poradce, školního psychologa, speciálního pedagoga) a ředitele školy, kteří se následně zabývají šetřením rizikového chování. Třídní učitel nebo člen ŠPP informuje o šetření zákonné

zástupce žáků (individuálně, přes mimořádnou rodičovskou schůzku apod.), nabídne jim pomoc při řešení a příp. doporučí poradenského zařízení.

Zákonní zástupci žáků jsou pravidelně informováni o jejich prospěchu a chování, mají možnost žádat vysvětlení a objasnění hodnocení nebo postupů po vyučujících. V případě potřeby se mohou obrátit na ředitele školy a požádat o přešetření situací s jejichž závěry nesouhlasí.

Při podezření na zanedbání povinné péče o dítě, tělesné tresty, domácí násilí apod. upozorní pedagogové zákonné zástupce. Pokud nedojde k pozitivní změně, hlásí situaci na OSPOD a policii ČR.

3. Krizový plán: záškoláctví

Za záškoláctví je považována neomluvená nepřítomnost žáka ve škole (i opakovaná), která je způsobena zpravidla úmyslně žákem nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Záškoláctvím žák porušuje školní řád a zároveň školský zákon, který vymezuje povinnou školní docházku.

Doporučený postup při řešení záškoláctví:

- Školní docházku eviduje třídní učitel, o neomluvené nebo zvýšené absenci informuje vedení školy.
- Třídní učitel neomluvenou absenci řeší se zákonným zástupcem žáka, projedná s ním důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání nepřítomnosti žáka. Také zákonného zástupce upozorní na povinnosti stanovené zákonem. Zákonného zástupce žáka seznámí s důsledky v případě neomluvené absence. Z jednání bude proveden zápis (podepsaný oběma stranami), bude v něm uveden dohodnutý způsob nápravy.
- Pokud nedojde k nápravě a neomluvená absence se stává opakovanou ve více dnech, je svolána školní výchovná komise. Té se účastní ředitel školy, příp. zástupce ředitele, zákonný zástupce žáka, třídní učitel a výchovný poradce či metodik prevence. V případě potřeby může být vypracován Individuální výchovný program. Z jednání bude proveden zápis (podepsaný oběma stranami).

- V případě, že neomluvená absence žáka se bude opakovat i přes přijatá opatření, škola pošle oznámení o pokračujícím záškoláctví příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí (spolu s náležitou dokumentací).
- Žákovi je za neomluvenou absenci uloženo kázeňské opatření dle Školního řádu.

4. Krizový plán: šikana a kyberšikana

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedince nebo skupiny vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.

Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočnický. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost (podrobněji viz metodické doporučení).

Škola se zaměřuje především na prevenci šikany jednak podporou pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky, jednak zajišťováním vhodných odborně vedených preventivních programů. Všichni učitelé, zejména pak třídní učitelé, sledují atmosféru a dění ve třídách, spolupracují na zajištění bezpečného prostředí ve škole. Podpora solidarity, tolerance, vzájemného respektu, rozvoj spolupráce jsou začleněny do školního vzdělávacího programu. Ve školním a klasifikačním řádu jsou stanovena výchovná opatření, která lze použít při řešení šikany.

Všichni pedagogičtí pracovníci jsou si vědomi závažnosti problému a nepodceňují ani drobné signály svědčící o počínající možné šikaně mezi žáky.

Doporučený postup pro řešení šikany ve škole:

Podle typu šikany (viz metodický pokyn) existují dva možné scénáře řešení.

1. *Strategie řešení počátečních stádií šikany*

- zachycení signálů vypovídajících o šikaně pedagogem, přijetí informace od žáků či rodičů, vyhodnocení informací, předání informací školnímu metodikovi prevence, nebo ostatním pracovníkům ŠPP, třídnímu učiteli, vedení školy
- rozhovor s těmi, kteří šikanu oznámili, rozhovor s oběťmi
- nalezení svědků, rozhovor s nimi (individuální)
- zajištění ochrany obětem
- rozhovor s agresory (individuální)
- jednání s rodiči (výchovné komise)
- zprostředkování odborné péče oběti
- potrestání agresorů, další práce s agresory (náhled na vlastní chování, motivy, zprostředkování odborné péče)
- práce s třídním kolektivem směřující k nápravě vztahů ve třídě, překonání případných traumat svědků (tzv. mlčící většiny)

2. *Strategie řešení pokročilé šikany (s neobvyklou formou) – např. výbuch skupinového násilí, třídní lynčování apod.*

- bezprostřední zásah pedagoga k ochraně oběti
- předání informace školnímu metodikovi prevence, nebo ostatním pracovníkům ŠPP, třídnímu učiteli, vedení školy, vyhodnocení informace a stanovení dalšího postupu
- opatření směřující k tomu, aby bylo agresorům znemožněno domluvit si nepravdivé výpovědi
- pomoc a podpora oběti, zprostředkování odborné pomoci
- nahlášení události policii, navázání spolupráce s dalšími institucemi (PPP, SVP, OSPOD)
- vyšetřování události
- jednání s rodiči (výchovné komise)
- práce s agresory (náhled vlastního chování, zprostředkování odborné péče), potrestání agresorů
- práce s třídním kolektivem, náprava vztahů ve třídě, překonání traumat svědků

Při řešení obou typů šikany spolupracuje celý tým ŠPP s třídními učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky, v případě potřeby jsou kontaktovány i další instituce s žádostí o pomoc. Po uzavření případu je provedeno důkladné vyhodnocení situace, jejích příčin s cílem najít opatření, díky nimž se bude výskyt podobných případů minimalizovat.

5. Krizový plán: užívání návykových látek

Kategorie návykových látek je rozsáhlou oblastí rizikového chování, která vykazuje znaky závislosti. Jedná se především o distribuci a užívání tabákových výrobků, alkoholu a jiných návykových látek.

Doporučený postup při řešení:

- Pedagogický pracovník odebere návykovou látku žákovi, zajistí, aby nedošlo k pokračování v konzumaci, předá k šetření vedení školy, pracovníkům ŠPP.
- V případě intoxikace, kdy může být ohroženo zdraví nebo život žáka, je přivolána zdravotnická záchranná služba.
- Pověřený pedagog sepiše se žákem záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud a od koho má návykovou látku), informuje zákonné zástupce žáka.
- V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a při recidivě vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dětí.
- Žákovi je uloženo kázeňské opatření dle Školního řádu.

6. Krizový plán: poruchy příjmu potravy

Mezi poruchy příjmu potravy (PPP) patří mentální anorexie, bulimie nebo přejídání. Tyto poruchy jsou spojené s jinými psychickými poruchami. Pro PPP jsou příznačné obavy z tloušťky, nespokojenost s vlastním tělem, manipulace s jídlem a nadměrná snaha o dosažení štíhlosti. Nejčastěji se projevují během dospívání a rané dospělosti, ale mohou se rozvinout i v pozdějším věku nebo naopak v dětství.

Mezi příznaky, které mohou pedagoga upozornit na PPP patří:

- rychlé zhubnutí

- opakované zvracení s jakoukoliv argumentací
- vnímá sebe sama jako příliš tlustou/tlustého,
- nesoustředěnost,
- opoždění/zastavení puberty
- kožní problémy, špatná kvalita vlasů

Doporučený postup při řešení:

- Při podezření na PPP bude pedagog následující postup konzultovat se školním psychologem, případně s výchovným poradcem nebo metodikem prevence. Dojde k pohovoru se žákem, jehož cílem bude citlivě zjistit příčiny PPP. Z rozhovoru se žákem bude vytvořen záznam, který je žákem podepsán.
- O problému jsou informováni zákonní zástupci, jsou jim doporučena možná řešení a poskytnut kontakt na specialisty.
- Pokud zákonní zástupci odmítají situaci řešit, je nutné se spojit s pediatrem nebo upozornit OSPOD.

7. Krizový plán: sebepoškozování

Sebepoškozování je autoagresivní chování člověka, které je vyvolané stresem a nezvladatelnými emocemi a myšlenkovými pochody. Je typické, že se toto chování opakuje, stává se návykovým. Toto rizikové chování zasahuje mnoho osob, především dospívající.

Doporučený postup při řešení:

- V případě podezření nebo zjištění sebepoškozování u žáka bude pedagog následující postup konzultovat se školním psychologem, případně s výchovným poradcem nebo metodikem prevence. Informuje třídního učitele, který bude informovat zákonné zástupce.
- V případě ohrožení zdraví nebo život přivoláme zdravotnickou záchrannou službu.
- Pokud zákonní zástupci odmítají situaci řešit, je nutné upozornit OSPOD
- Žákovi a jeho zákonným zástupcům je doporučen nebo zprostředkován kontakt s lékařem či psychologem.

8. Krizový plán: agrese ve škole

Jedná se o rizikové chování, při kterém se žák projevuje agresivně. Může se jednat o agresi slovní (hrubé jednání, vulgarity) nebo fyzickou. Agresivita je častým jevem mezi žáky. Učitelé se proto snaží posilovat mezi žáky dobré vztahy, podporují zdravé klima ve třídě, toleranci a vzájemnou spolupráci mezi žáky. Třídní učitel společně s žáky vytvoří třídnická pravidla, pomocí kterých se snaží předcházet projevům agresivního jednání.

Doporučený postup při řešení:

- Učitel, který je svědkem agresivního chování, zasáhne do situace mezi žáky, snaží se o její uklidnění. Poté informuje třídního učitele, který iniciuje rozhovor s konkrétním žákem s cílem zjistit příčinu jeho agresivního chování. Z rozhovoru je sepsán záznam, který žák podepíše. Dle závažnosti projevů agresivního chování informuje třídní učitel o situaci členy ŠPP.
- Třídní učitel informuje zákonné zástupce agresora o jeho chování, konzultuje s nimi možná řešení problému, případně doporučí nápomocné organizace. Z jednání je vyhotoven zápis, který obě strany podepíší.
- Žákovi je uloženo kázeňské opatření dle Školního řádu.
- Třídní učitel se snaží předcházet dalším projevům agresivního chování, postup konzultuje se členy ŠPP.
- Třídní učitel se snaží vytvořit pro žáka, který je cílem agresivního chování, bezpečné zázemí ve škole a třídě. Doporučí mu konzultaci s školním psychologem.

9. Krizový plán školy vychází z následujících dokumentů a právních předpisů:

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28,
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j. 10194/2002-14,
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č.j. 21149/2016,

- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance č.j. 14423/99-22
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve škole a školských zařízeních č.j. 16227/96-22
- Směrnice k prevenci rizikového chování č.j. 0328/2018
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociální a právní ochraně dětí,
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů,
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích,
- Zákon č. 140/1967 Sb., trestní zákon,
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách,
- Závazný pokyn policejního Prezidenta č. 8/2001 č. 4/200 o vstupu Policie ČR do škol

10. Důležité krizová čísla:

- Záchraná služba: 155
- Hasičský záchranný sbor: 150
- Policie ČR: 158
- Městská policie: 156
- Integrovaný záchranný systém: 112
- Linka psychologické pomoci: 116 123
- Linka pro rodinu a školu: 116 000 (pomoc dospělým ohledně dětí pro rodiče, příbuzné i pedagogy)
- Linka bezpečí: 116 111.

11. Členové Školního poradenského pracoviště (ŠPP):

- Výchovný poradce: Mgr. Lenka Matoušová
- Metodik prevence: Mgr. Petra Vildtová
- Speciální pedagog: Mgr. Taťána Waltrová
- Školní psycholog: Mgr. Anna Sestřenková

Základní škola, Praha 10, Olešská 2222/18, příspěvková organizace: Komplexní program primární
prevence

Vypracovala: Mgr. Petra Vildtová (školní metodik prevence)